

? ? ?

journal or publication title	Senri Ethnological Reports
volume	113
page range	1-1
year	2013-03-29
URL	http://hdl.handle.net/10502/00008890

Өмнөх үг

Монголын сүм хийдийн түүхэнд хамгийн хүнд хэцүү 1930-аад оны үед ойролцоогоор 700 орчим сүм хийд устгагдаж, лам нартай тэмцэж тэднийг хайр найргүй хэлмэгдүүлсэн юм. Энэхүү устгалын үеэс өмнөх үеийн монголын сүм хийдийн уран барилга, түүхийн асуудлыг харуулсан чухал мэдээлэл нь нэн сонин байх болно. Үүнтэй холбоотой бүтээл бол Оросын судлаач М.И.Клягина-Кондратьевагийн эмхэтгэн бичсэн “*Монгол дахь буддын сүм хийдийн судалгааны эх хэрэглэгдэхүүнүүд*” хэмээх урд өмнө хэвлэгдээгүй сонирхолтой бүтээл юм. Зохиогч зөвхөн сүм хийдүүдийн тэмдэглэл хийгээд зогсохгүй тэнд өөрийн биеэр очиж танилцан, олон гэрэл зургийг бас хавсаргасан байна. Түүнээс гадна М.И.Клягина-Кондратьева сүм хийдүүдийн тухай бүхий л тэмдэглэлийн зэрэгцээ оршин буй газрыг тодорхойлж, уран барилгын хийц маягаар нь ангилж, төрөлжүүлэн, гадаад болон дотоод зохион байгуулалтын ерөнхий шинж байдлаар нь тэмдэглэн бичсэн байна.

А.М.Позднеевийн “Очерки быта буддийских монастырей и буддийского духовенства в Монголии” (СПб., 1887) хэмээх алдартай бүтээлээс хойш М.И.Клягина-Кондратьевагийн монголын сүм хийдийн судалгааг хийх хүртэл монгол болон гадаадын эрдэмтдээс хэн ч ийм ажлыг хийгээгүй юм.

Тэгэхээр М.И.Клягина-Кондратьевагийн “*эх хэрэглэгдэхүүн*”-үүд нь бидний үзэхэд 2009 онд Улаанбаатар хотод нийтлүүлсэн “Монголын сүм хийдийн түүх” томоохон бүтээлийн нэмэлт, монголын сүм хийдийн түүхийн үнэтэй эх сурвалж болно гэж үзэж байна.

М.И.Клягина-Кондратьева өөрөө тэмдэглэхдээ “*энэ бол шинжлэх ухааны судалгааны ажил гэж нэрлэхийг хүсэхгүй*”¹⁾ харин зөвхөн судалгааны тайлан юм хэмээн даруухан өгүүлсэн байдаг. Гэвч бид үүнийг монголын сүм, хийдүүд, бурханы шашны түүхийн судалгааны чухал эх хэрэглэгдэхүүн хэмээн үзэж тус музейн “Senri Ethnological Reports” цувралаар хэвлүүлж судлаачдад хүргэж байгаа юм.

Профессор Юки Коная

Примечания

1) СПФА РАН. Ф.725. Оп.4. Д.29. Л.1.